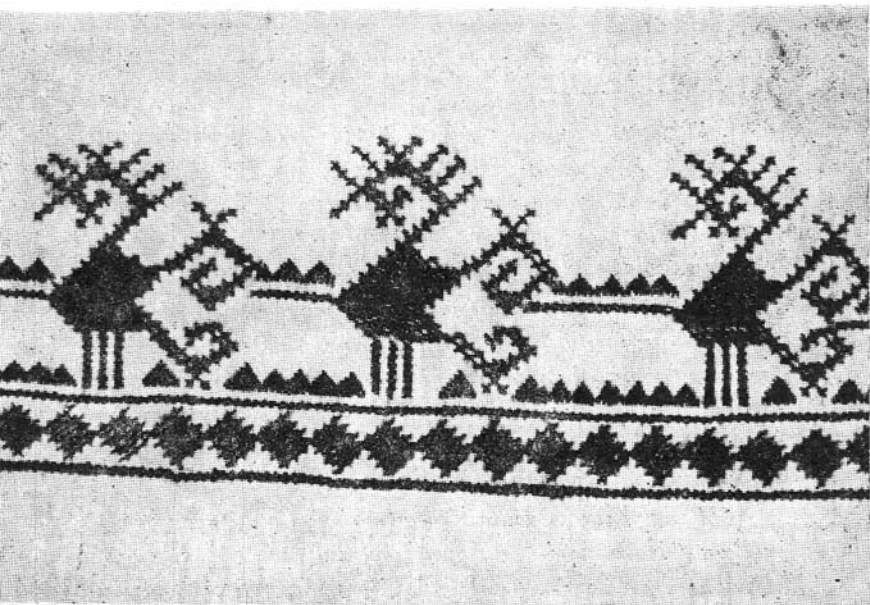

ΕΚΘΕΣΗ

ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΚΕΝΤΗΤΙΚΗΣ
1930 - 1960

ΔΙΑΡΚΕΙΑ 12 - 31 ΜΑΡΤΙΟΥ 1977

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΑΙ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΒΑΣ. ΟΔΓΑΣ 68 - ΤΗΛ. 830.591 - 812.343

Τὸ Λαογραφικὸ Μουσεῖο σιὴν προσπάθειά του νὰ παρουσιάσει σιὸ κοινό, ὅσο γίνεται μεγαλύτερο μέρος ἀπὸ τὶς συλλογές του, ἀποφάσισε νὰ καθιερώσει περιοδικές ἐκθέσεις, μὲ ἓνα συγκεκριμένο κάθε φορά θέμα.

Πιστεύουμε πὸς ἓνα Λαογραφικὸ Μουσεῖο πὸν ἀσχολεῖται μὲ ἀντικείμενα, δημιουργήματα τοῦ λαοῦ ἢ ὀπωδήποτε δεμένα μὲ τὴ ζωὴ του, ἔχει ὑποχρέωση νὰ τὰ παρουσιάσει σιὸν ἴδιο τὸ λαὸ — ὅσα βέβαια δὲν εἶναι διαρκῶς ἐπιτεθειμένα — κι' ὄχι νὰ μένουν καταχωνιασμένα γιὰ τοὺς λίγους ἐκλεκτοὺς, τοὺς εἰδικούς. Θελήσαμε σὰν πρῶτο θέμα νὰ παρουσιάσουμε κεντητικὴ καὶ μάλιστα τὸ τμήμα τῆς ἐκεῖνο πὸν εἶναι τέχνη οἰκιακὴ, καθαρὰ γυναικεία, μὲ ἔντιονο τοπικὸ χροῶμα.

Πρόκειται γιὰ χρωματιστὰ νεότερα κεντήματα. Ἐγιναν, δηλαδή, ἀπὸ τὸ 1930 ὡς τὸ 1960, πάνω σὲ παραδοσιακὰ σχέδια παρμένα κυρίως ἀπὸ φορεσιῆς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ σιρωσιῖδια τοῦ σπιτιοῦ.

Τὰ περισσότερα εἶναι φτιαγμένα μὲ μειρητὲς βελονιῆς — «ξομπλιασιὰ» εἶναι τὸ παραδοσιακὸ τους ὄνομα.

Τὸ βάρος δόθηκε σ' ὅσα προέρχονται ἀπὸ τὴ Βόρεια Ἑλλάδα, ἂν καὶ ἀνιπροσωπεύονται κι' ἄλλες ἑλληνικὲς περιοχές.

Σημαντικὸ μέρος τῆς ἐκθέσης κατέχουν κεντήματα ἐπιτελεσμένα σιὸ Ἐργαστήρι τοῦ Πατριωτικοῦ Ἰδρύματος. Ἡ συμβολὴ τοῦ Ἰδρύματος αὐτοῦ σιὴν ἀναβίωση παραδοσιακῶν θεμάτων καὶ τὴ μειάπλασή τους σὲ σιρωσιῖδια, προσαρμοσμένα σιὴ σύγχρονη χρῆση, ὑπῆρξε μεγάλη.

Λίγα, ἀλλὰ ὄχι λιγότερο ἀξιόλογα, εἶναι δωρεῆς σιὸ Μουσεῖο ἰδιοτιῶν καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Ὁργανισμοῦ Ἑλληνικῆς Χειροτεχνίας.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ἐκθέσης ἔχει κρατηθεῖ γιὰ δείγματα κεντημάτων ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδας, παρμένα ἀπὸ ἐξαριτήματα φορεσιῆς κεντητὰ ἢ ὕφαντὰ πὸν ἀνήκουν σιὸ Λαογραφικὸ Μουσεῖο.

Σ' ὅλα ἡ μεταφορὰ τοῦ θέματος δὲν ἔγινε μὲ τὴ μέθοδο τῆς «τυφλῆς ἀνιγραφῆς». Τὸ προσωπικὸ σιτοιχεῖο παίζει καθοριστικὸ ρόλο. Σιτὴ νέα του ἐπιτέλεση τὸ παραδοσιακὸ μοτίβο δίνει συχνὰ ὀλότελα διαφορητικὴ ἐντύπωση ἀπὸ ὅ,τι σιὸ πουκάμισο ἢ τὴν ποδιὰ πὸν ἀρχικὰ διακοσμοῦσε. Σ' αὐτὸ συντελοῦν ἴσοο τὸ ὕφασμα ὅσο καὶ τὸ χροῶμα καὶ ἡ σύνθεση.

Ἡ κεντήτρα εἶχε σιὴ διάθεσή της ἓνα δειγματιολόγιο χρωμάτων πὸν τῆς προσφέρονταν ἀπὸ τὸ ἐμπόριο. Ἐπρεπε ἢ νὰ ἀνιγράψει τὸ μοτίβο ἀλλάζοντας μιὰ μόνο ἀπόχρωση ἢ νὰ χρησιμοποιήσει ἓνα ἄλλο, δικὸ της συνδυασμὸ χρωμάτων, ἀπ' αὐτὰ πὸν τῆς προσφέρονταν. Πέρα ὅμως ἀπ' τὸ χροῶμα, τὸ σιτοιχεῖο ἐκεῖνο ὅπου χαιρεται κανεὶς τὴν εὐρηματικότητά της εἶναι ἡ σύνθεση. Τὸ μοτίβο προσαρμόζεται μὲ θαναμαστὴ ἐπιδεξιότητα σιὴν ἐπιφάνεια πὸν διακοσμεῖ καὶ σιὴ χρῆση γιὰ τὴν ὀποία αὐτὴ ἢ ἐπιφάνεια προορρίζεται.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΚΘΕΜΑΤΩΝ

Ἐπιφάνεια 1 Α

1. Κέντημα ἀπὸ μανίκι γυναικείου πουκάμισου. Μακεδονία
2. Κέντημα ἀπὸ πουκάμισο. Λειβαδιά
3. Κέντημα ἀπὸ μανίκι γυναικείου πουκάμισου. Δ. Μακεδονία
4. Κέντημα ἀπὸ ὑφαντὴ μαξιλάρα. Προντίβο Α. Θράκης
5. Κέντημα ἀπὸ ὑφαντὴ ποδιά. Θράκη
6. Κέντημα ἀπὸ ὑφαντὴ ποδιά. Λάβαρα Θράκης
7. Κέντημα. Προέλευση μὴ ἐξακριβωμένη
8. Κέντημα ἀπὸ ὑφαντὴ ποδιά. Σουφλί Θράκης
9. Κέντημα ἀπὸ «κόρφο» τσούκνας. Καβακλί Α. Ρωμυ-
10. Κέντημα ἀπὸ στρωσίδι σπιτιοῦ. Ἀράχωβα
11. Κέντημα ἀπὸ γυναικεῖο πουκάμισο
12. Κέντημα ἀπὸ γυναικεῖο πουκάμισο. Λειβαδιά
13. Κέντημα ἀπὸ ποδόγυρο φουστανιοῦ. Ὀρεστιάδα Θράκης
14. Κέντημα ἀπὸ ποδόγυρο γυναικείου πουκάμισου. Θράκη
15. Κέντημα ἀπὸ μανίκι Σαρακατσάνικου γυναικείου πουκάμισου
16. Κέντημα ἀπὸ γυναικεῖο πουκάμισο (Ἀπλοποίηση τοῦ 14). Θράκη
17. Κέντημα ἀπὸ ὑφαντὸ στρωσίδι. Θράκη
18. Κέντημα ἀπὸ γυναικεῖο πουκάμισο. Μακεδονία

Ἐπιφάνεια 1 Β

- 1-2-3-4 Κεντήματα ἀπὸ γυναικεῖο πουκάμισο. Πυλαία Θεσσαλονίκης
5. Κέντημα ἀπὸ ὑφαντὴ ποδιά. Θράκη
6. Κέντημα ἀπὸ Σαρακατσάνικο γυναικεῖο πουκάμισο
7. Κέντημα ἀπὸ ποδόγυρο γυναικείου πουκάμισου. Καβακλί Α. Ρωμυλίας
8. Κέντημα. Ἀράχωβα
9. Συνδυασμὸς κεντητῶν μοτίβων τραχηλιᾶς γυναικείου πουκάμισου. Μακεδονία
10. Ἴδιο μὲ τὸ 6
11. Κέντημα ἀπὸ πουκάμισο
12. Κέντημα ἀπὸ μανίκι γυναικείου πουκάμισου. Ἀνταρτικὸ Φλώρινας
13. Κέντημα ἀπὸ ποδόγυρο γυναικείου πουκάμισου. Ὀρμύλια Χαλκιδικῆς
14. Κέντημα ἀπὸ θρακιώτικο Σαρακατσάνικο πουκάμισο
15. Κέντημα ἀπὸ ὑφαντὸ μαξιλάρι. Κρήτη
16. Κέντημα ἀπὸ ποδόγυρο γυναικείου πουκάμισου. Μακεδονία
17. Κέντημα ἀπὸ μανίκι Σαρακατσάνικου πουκάμισου
18. Κέντημα. Προέλευση μὴ ἐξακριβωμένη
19. Κέντημα ἀπὸ μανίκι γυναικείου σεγκουνιοῦ. Ἀνταρτικὸ Φλώρινας

20. Κέντημα από ποδόγυρο γυναικείου πουκάμισου. Καβακλί Α. Ρωμυλίας
21. Κέντημα από γυναικείο πουκάμισο. Μέγαρο Βοιωτίας
22. Ίδιο με τὸ 14
23. Κέντημα ποδιᾶς. Κρόκος Κοζάνης
24. Κέντημα. Προέλευση μὴ ἐξακριβωμένη
25. Κεντητὸ μοτίβο. Δωδεκάνησα

Ἐπιφάνεια 2 Α

1. Μαντήλα με κέντημα ἀπὸ γυναικείο πουκάμισο. Καβακλί Α. Ρωμυλίας
2. Κεντητὰ μοτίβα ἀπὸ ποδόγυρο γυναικείου πουκάμισου. Καβακλί Ρωμυλίας
3. Κέντημα ἀπὸ ποδόγυρο γυναικείου πουκάμισου. Μακεδονία
4. Τμήμα ποδόγυρου ἀπὸ γυναικείο πουκάμισο. Ἡπειρος
5. Κέντημα ἀπὸ μανίκι Σαρακατσάνικου πουκάμισου
6. Κέντημα ἀπὸ πουκάμισο. Λειβαδιά
7. Κέντημα ἀπὸ μαξιλάρι. Ἀράχωβα
8. Κέντημα ἀπὸ ποδόγυρο γυναικείου πουκάμισου. Καβακλί Α. Ρωμυλίας
9. Κέντημα ἀπὸ μαξιλάρι. Ἀράχωβα

Ἐπιφάνεια 2 Β

1. Κέντημα ἀπὸ γυναικείο πουκάμισο. Χάσια Δ. Μακεδονίας
2. Κέντημα ἀπὸ μανίκι γυναικείου πουκάμισου. Βέντσια Δ. Μακεδονίας
3. Κέντημα ἀπὸ ποδόγυρο γυναικείου πουκάμισου. Βέντσια Δ. Μακεδονίας
4. Κέντημα ἀπὸ γυναικείο πουκάμισο. Θράκη
5. Κέντημα ἀπὸ πανοφόρι γυναικείο. Χάσια Δ. Μακεδονίας
6. Κέντημα ἀπὸ τραχηλιὰ γυναικείου πουκάμισου. Χάσια Δ. Μακεδονίας
7. Κέντημα ἀπὸ τραχηλιὰ γυναικείου πουκάμισου. Χάσια Δ. Μακεδονίας
8. Κεντητὰ μοτίβα ἀπὸ μανίκι γυναικείου πουκάμισου. Περιοχὴ Βέροιας
9. Κέντημα. Προέλευση μὴ ἐξακριβωμένη
10. Κέντημα ἀπὸ ποδιά. Χάσια Δ. Μακεδονίας
- 11-12-13 Κεντητὰ μοτίβα ἀπὸ γυναικείο πουκάμισο. Χάσια Δ. Μακεδονίας
14. Κέντημα παρμένο ἀπὸ ὕφαντὸ κιλίμι. Μακεδονία
15. Κεντητὸ μοτίβο. Προέλευση μὴ ἐξακριβωμένη
16. Κέντημα ἀπὸ μανίκι γυναικείου πουκάμισου στὸ ἀργικὸ τοῦ στάδιο. Βέντσια Δ. Μακεδονίας.

Ἐπιφάνεια 3 Α

1. Κέντημα ἀπὸ γυναικείο πουκάμισο. Περιοχὴ Ἐδεσσας
2. Μετάπλαση τοῦ κεντήματος 1 σὲ μάντα
3. Κέντημα ἀπὸ μανίκι γυναικείου πουκάμισου. Ὀρεινὴ Σερρών

4. Κέντημα από γυναικείο πουκάμισο. Θράκη
5. Μετάπλαση του κεντήματος 4 σε τραπεζομάνδηλο
6. Κέντημα από γυναικείο πουκάμισο. Άσβεστοχώρι Θεσσαλονίκης
7. Μετάπλαση του κεντήματος 6 σε τραπεζομάνδηλο

Επιφάνεια 3 Β

Μετάπλαση παραδοσιακού κεντήματος σε τραπεζομάνδηλο. Άσβεστοχώρι Θεσσαλονίκης

Επιφάνεια 4 Α

Μετάπλαση κεντήματος γυναικείου πουκάμισου σε τραπεζομάνδηλο. Βέντσια Δ. Μακεδονίας

Επιφάνεια 4 Β

1. Κέντημα από ποδόγυρο γυναικείου πουκάμισου. Περιοχή Φλώρινας
2. Μετάπλαση του κεντήματος 1 σε τραπεζομάνδηλο
3. Κέντημα από ύφαντη ποδιά
- 4-5-6-7 Κεντητά μοτίβα από γυναικεία πουκάμισα. Περιοχή Φλώρινας

Επιφάνεια 5 Α

Μετάπλαση κεντήματος από γυναικείο πουκάμισο σε τραπεζομάνδηλο. Ρουμλούκι. Δωρεά Έλλης Λαδοπούλου

Επιφάνεια 5 Β

Μετάπλαση κεντήματος από γυναικείο πουκάμισο σε τραπεζομάνδηλο. Ρουμλούκι

Επιφάνεια 6 Α

1. Μετάπλαση κεντήματος γυναικείου πουκάμισου σε μπάντα. Μενίδι Άττικής
2. Μετάπλαση κεντήματος γυναικείου πουκάμισου σε τραπεζομάνδηλο. Έπισκοπή Νάουσας

Επιφάνεια 6 Β

1. Μετάπλαση κεντήματος γυναικείου πουκάμισου σε τραπεζομάνδηλο. Μελισσοχώρι Θεσσαλονίκης
2. Μετάπλαση του ίδιου με το 1 κεντήματος σε μπάντα

Επιφάνεια 7 Α

1. Κεντητό θέμα από γυναικείο κεφαλομάνδηλο. Χάσια Κοζάνης
2. Μετάπλαση του 1 σε τραπεζομάνδηλο
3. Κέντημα από «κόρφο» τσούκνας. Καβακλί Α. Ρωμυλίας
4. Κέντημα. Θέμα παρμένο από ύφαντη ποδιά. Περιοχή Καστοριάς

Επιφάνεια 8 Α

1. Κέντημα από ποδόγυρο γυναικείου πουκάμισου. Πολύγυρος Χαλκιδικής
2. Μετάπλαση του κεντήματος 1 σε τραπεζομάνδηλο
3. Κέντημα από γυναικείο πουκάμισο. Καβακλί Α. Ρωμυλίας
4. Κέντημα από γυναικείο πουκάμισο. Καβακλί Α. Ρωμυλίας
5. Κέντημα. Προέλευση μη εξακριβωμένη
6. Μετάπλαση κεντήματος από ποδόγυρο γυναικείου πουκάμισου σε μπάντα. Περιοχή Καστοριάς